

Krystyna Szczechowicz

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

ORCID: 0000-0002-7251-4962

krystyna.szczechowicz@umw.edu.pl

Orzekanie o pozbawieniu prawa do wykonywania zawodu nauczyciela akademickiego – wybrane zagadnienia materialnoprawne i procesowe

Zagadnienia wstępne

Niezależnie od statusu społecznego, pozbawienie prawa do wykonywania zawodu może rodzić dla człowieka różne konsekwencje natury egzystencjalnej. Praca stanowi bowiem źródło pozyskiwania środków niezbędnych do utrzymania siebie i innych członków rodziny, zapewnia poczucie bezpieczeństwa i przydatności dla społeczeństwa oraz daje możliwość samorealizacji i poczucia własnej wartości.

Wolność pracy została zaliczona w Konstytucji RP¹ do kategorii wolności i praw ekonomicznych, socjalnych i kulturalnych, a wyrażona jest w art. 65 ust. 1 i 2. Człowiek ma prawo dysponować swoją zdolnością do pracy i wykorzystywać możliwości zarobkowania wynikające z posiadanych zdolności, wiedzy, umiejętności.

W odniesieniu do zatrudnienia wolność pracy oznacza swobodny wybór rodzaju pracy i pracodawcy (aspekt pozytywny). Wolność pracy w aspekcie negatywnym zabrania władzom publicznym stwarzania nieuzasadnionych przeszkód w swobodnym wyborze zawodu, rodzaju pracy i pracodawcy. Zasada wolności pracy odnosi się przy tym nie tylko do zatrudnienia w stosunku pracy, lecz także do wykonywania pracy na innych podstawach prawnych, w tym do praktykowania tzw. wolnych zawodów². Żadna wolność nie jest jednak pełna i nieograniczona (art. 31 ust. 3 Konstytucji RP), a ograniczenie wolności pracy jest możliwe w celu ochrony nie tylko interesów państwa, ale

¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

² T. Liszcz, *Wolność pracy*, [w:] K.W. Baran (red.), *System prawa pracy*, t. 1: *Część ogólna*, Warszawa 2017, s. 103.

również dla ochrony wolności i praw innych osób. Ograniczenia wolności wykonywania zawodu, jak wszelkie ograniczenia praw i wolności jednostki, dopuszczalne są tylko stosownie do ogólnych zasad oraz kryteriów wyznaczonych w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Mogą być one ustanowione tylko w ustawie i wtedy gdy jest to konieczne ze względu na ochronę ważnego interesu publicznego i tylko w zakresie, który nie naruszy istoty regulowanej wolności lub prawa. Oznacza to, że ocena dopuszczalności ograniczeń musi zawsze opierać się na rozważeniu ich racjonalności i proporcjonalności³. Ocena dopuszczalności ewentualnego ograniczenia wolności pracy powinna uwzględniać przede wszystkim specyfikę konkretnego zawodu⁴. W przypadku kolizji między różnymi konstytucyjnymi prawami i wolnościami winna być ona rozstrzygana na zasadzie proporcjonalności z uwzględnieniem okoliczności konkretnego przypadku⁵.

Konstytucja RP w art. 65 wyraźnie odróżnia pojęcia „wykonywanie zawodu” od „pracy”, aczkolwiek „zatrudnionymi” mogą być zarówno osoby posiadające pewien wyuczony zawód i których praca polega na wykorzystywaniu tych umiejętności, jak i osoby wykonujące takie czynności, które nie wymagają posiadania jakichkolwiek wyuczonych kwalifikacji⁶.

W doktrynie przyjmuje się, że zawodem jest określone zajęcie wykonywane w sposób stały, zazwyczaj wymagające określonych umiejętności, doświadczenia czy wykształcenia⁷. W znaczeniu słownikowym podobnie zawód oznacza „wyuczone zajęcie wykonywane w celach zarobkowych”⁸.

Część zawodów jest zawodami szczególnymi, ponieważ osobom je wykonującym stawia się określone wymagania także poza wyznaczonymi godzinami pracy, daje się im przymiot zawodów zaufania publicznego. Pojęciem „zawód zaufania publicznego” posługuje się Konstytucja RP, która w art. 17 ust. 1 odnosi się do tworzenia „samorządu zawodowego zawodów zaufania publicznego”, natomiast ust. 2 tego przepisu stanowi o możliwości tworzenia „innych rodzajach samorządu”. Brak jest jednak definicji legalnej „zawodu zaufania publicznego”, co niewątpliwie może rodzić różnego rodzaju problemy. Nie budzi jednak wątpliwości fakt, że wykonywanie zawodu zaufania publicznego, poza odpowiednim przygotowaniem merytorycznym, wymaga także określonej po-

³ Wyrok TK z 7 maja 2002 r., sygn. akt SK 20/00, OTK-A 2002, Nr 3, poz. 29.

⁴ M. Lewandowicz-Machnikowska, *Wykonywanie zawodu lekarza a wolność pracy w Konstytucji RP i jej wybrane ograniczenia – stan obecny i wnioski de lege ferenda*, „Medyczna Wokanda” 2017, nr 9, s. 84–85.

⁵ A. Śledzińska-Simon, *Wolność pracy*, [w:] M. Jabłoński (red.), *Realizacja i ochrona konstytucyjnych wolności i praw jednostki w polskim porządku prawnym*, Wrocław 2014, s. 588.

⁶ P. Sarnecki, [w:] L. Garlicki, M. Zubik (red.), *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, t. 1, 2016, Lex, komentarz do art. 17.

⁷ K. Lipiński, [w:] J. Giezek (red.), *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz*, 2021, Lex, komentarz do art. 41.

⁸ *Słownik języka polskiego PWN*, hasło: zawód, <https://sjp.pwn.pl/szukaj/zaw%C3%B3d.html> (data dostępu: 10.05.2024).

stawy etycznej. Powinna przejawiać się ona w cechach i zachowaniu osoby wykonującej taki zawód⁹.

Przyjmuje się, że zawód nauczyciela akademickiego jest zawodem zaufania publicznego¹⁰.

Jak wynika z treści art. 114 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce¹¹, nauczycieli akademickich zatrudnia się w trzech grupach pracowników: dydaktycznej, badawczej i badawczo-dydaktycznej. Podział ten zastąpił model przyjęty w ustawie z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym¹², zgodnie z którym nauczycielami akademickimi byli pracownicy naukowo-dydaktyczni, dydaktyczni, naukowci oraz dyplomowani bibliotekarze i dyplomowani pracownicy dokumentacji i informacji naukowej¹³.

Należy podzielić wyrażony w literaturze przedmiotu pogląd, że przepis ten określa zakres podmiotowy pojęcia nauczyciela akademickiego. Enumeratywny charakter ustawowego wyliczenia musi prowadzić do wniosku, że inne osoby zatrudnione w uczelni takiego statusu nie posiadają¹⁴.

Osoby wykonujące zawód nauczyciela akademickiego ponoszą odpowiedzialność karną na zasadach ogólnych i może być orzeczony wobec nich środek karny zakazu wykonywania zawodu nauczyciela akademickiego. Niezależnie od tego ponoszą odpowiedzialność dyscyplinarną nawet wówczas, gdy prawo karne za dany czyn odpowiedzialności nie przewiduje. Zakres przedmiotowy odpowiedzialności dyscyplinarnej jest znacznie szerszy od odpowiedzialności karnej. Mamy zatem szeroki zakres czynów, które wiążą się z odpowiedzialnością dyscyplinarną, a są obojętne z punktu widzenia prawa karnego. Niekiedy dochodzić będzie jednak do sytuacji, gdy dany czyn będzie łączył się zarówno z odpowiedzialnością karną, jak i dyscyplinarną. Odpowiedzialność dyscyplinarna jest niezależna od odpowiedzialności karnej, co oznacza, że jedna nie wyklucza drugiej.

Nie sposób także nie zauważyć, że nauczyciel akademicki może ponieść także odpowiedzialność dyscyplinarną przewidzianą w innych regulacjach prawnych. W takim przypadku będą toczyły się dwa odrębne postępowania – postępowanie dyscyplinarne na podstawie u.p.s.w.n. oraz postępowanie dyscyplinarne na podstawie innej ustawy prowadzone przez inny organ. Tego rodzaju

⁹ J. Smarż, *Definiowanie pojęcia „zawód zaufania publicznego”*, „Studia Prawnicze” 2012, nr 3, s. 123–124.

¹⁰ Zob. A. Wiktorowska, P. Wajda, [w:] W. Sanetra, M. Wierzbowski (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym. Komentarz*, Warszawa 2013, s. 315 i 319.

¹¹ Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 742), dalej jako u.p.s.w.n.

¹² Dz.U. z 2005 r., Nr 164, poz. 1365.

¹³ Por. A. Bocheńska, [w:] K.W. Baran (red.), *Akademickie prawo zatrudnienia. Komentarz*, 2020, Lex, komentarz do art. 114.

¹⁴ Zob. T. Jędrzejewski, [w:] J. Woźnicki (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz*, 2019, Lex, komentarz do art. 114.

sytuacje mogą mieć miejsce w przypadku, gdy nauczyciel akademicki wykonuje jednocześnie inny zawód np. adwokata, radcy prawnego, sędziego czy lekarza.

Utrata prawa do wykonywania zawodu ma skutek orzeczenia sądu powszechnego

Zakaz wykonywania zawodu może być orzeczony w postępowaniu karnym jako środek karny na podstawie art. 41 § 1–1b Kodeksu karnego¹⁵.

Przesłankami orzeczenia zakazu wykonywania określonego zawodu jako środka karnego w myśl art. 41 § 1 k.k. są: 1) nadużycie przez sprawcę przy popełnieniu przestępstwa wykonywanego zawodu lub 2) okazanie przez niego, że dalsze wykonywanie zawodu zagraża istotnym dobrom chronionym prawem.

Do orzeczenia zakazu wystarczy wystąpienie jednej z tych okoliczności. Zakaz orzekany jest w latach na okres od roku do lat 15 (art. 43 § 1 k.k.).

O nadużyciu zawodu można mówić wówczas, gdy sprawca wykorzystuje uprawnienia, które posiada z tytułu swego zawodu, jako środka do popełnienia przestępstwa. „Nadużycie zawodu przy popełnieniu przestępstwa zachodzi wtedy, gdy sprawca, popełniając określony czyn przestępny, działa formalnie w ramach uprawnień sprzężonych z wykonywaniem danego zawodu, ale umyślnie czyni niewłaściwy (sprzeczny z zasadami wykonywania tego zawodu lub obowiązującym prawem) użytek z owych uprawnień, gdy zatem wykorzystuje uprawnienia zawodowe przy popełnieniu przestępstwa”¹⁶.

Nadużycie stanowiska lub zawodu wiąże się z przekroczeniem uprawnień lub niedopełnieniem obowiązków, które ma charakter umyślny. Nadużycie będzie również miało miejsce w przypadku naruszenia obowiązków o charakterze etycznym czy deontologicznym. Pod pojęciem tym rozumieć należy wykorzystanie stanowiska lub zawodu wykonywanego przez sprawcę do celu przestępnego lub też wykorzystanie w takim celu zdobytej przy tej okazji wiedzy lub umiejętności.

Okazanie, że dalsze zajmowanie stanowiska lub wykonywanie zawodu zagraża istotnym dobrom chronionym prawem, jest z kolei możliwe również w przypadku przestępstw nieumyślnych. Konieczne jest przy tym ustalenie, że zagrożenie ma charakter realny, a nie tylko potencjalny, co może się wiązać z okolicznościami, w jakich sprawca dopuścił się przestępstwa, lub charakterem generowanego przezeń niebezpieczeństwa. Przesłanka ta nie będzie natomiast spełniona wówczas, gdy okoliczności popełnionego przestępstwa dają podstawy do przyjęcia, że miało ono charakter jednorazowy, co wymaga poczynienia ze strony sądu swoistej prognozy kryminologicznej¹⁷.

¹⁵ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 17), dalej jako k.k.

¹⁶ Wyrok SN z 9 maja 1996 r., sygn. akt III KKN 15/96, OSNKW 1996, Nr 9–10, poz. 55.

¹⁷ Wyrok SA w Lublinie z 9 lutego 2023 r., sygn. akt II AKa 94/22, Lex nr 3604383.

Przykładem, kiedy sąd powszechny będzie mógł orzec wobec nauczyciela akademickiego zakaz wykonywania zawodu, może być dopuszczenie się przez niego wobec studenta przestępstwa z art. 199 § 1k.k., które polega na tym, że sprawca przez nadużycie stosunku zależności doprowadza inną osobę do obcowania płciowego lub do poddania się innej czynności seksualnej albo do wykonania takiej czynności. Jak wskazuje się w judykaturze, stosunek zależności to taki stosunek prawny lub faktyczny, który daje jednej osobie możliwość wywierania określonego wpływu bezpośredniego lub pośredniego na losy i położenie prawne, społeczne i ekonomiczne innej osoby. Istotą stosunku zależności jest to, że osoba zależna pozostaje w takiej relacji ze sprawcą, a konflikt z nim grozi jej interesom materialnym lub niematerialnym. Osoba zależna musi zatem unikać wchodzenia w konflikt z osobą, od której jest zależna. Osoba zależna ma świadomość konieczności podporządkowania się żądaniom czy życzeniom osoby, od której zależy¹⁸. Między nauczycielem akademickim a studentem zachodzi taki stosunek zależności¹⁹.

Z kolei przepis art. 41 § 1a k.k. zawiera zakresowo szerszy środek karny a polegający na zakazie zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi. Istnieją dwie przesłanki jego orzeczenia. Pierwszą przesłanką orzeczenia zakazu jest skazanie na karę pozbawienia wolności (bezwzględną lub z warunkowym zawieszeniem jej wykonania) za umyślne przestępstwo przeciwko życiu i zdrowiu na szkodę małoletniego. Drugą zaś przesłanką jest skazanie za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę osoby, która jest małoletnia w rozumieniu przepisów art. 10 § 1 i 2 Kodeksu cywilnego, tj. w czasie czynu nie ukończyła 18 roku życia²⁰. Sytuacje te, z uwagi na ograniczenie co do wieku osoby pokrzywdzonej, w odniesieniu do nauczycieli akademickich będą mogły mieć miejsce wyjątkowo.

Zakaz uregulowany w art. 41 § 1a k.k. ma charakter terminowy i jest orzekany w latach, na okres od roku do lat 15. Natomiast zakaz dożywotni jest orzekany w razie ponownego skazania sprawcy w warunkach określonych w art. 41 § 1a k.k. (art. 41 § 1b k.k.).

Analiza prawna środka karnego zakazu wykonywania zawodu nie może obyć się bez regulacji art. 41 § 1aa k.k., który przewiduje obligatoryjne orzekanie zakazu wykonywania zawodu, które jest powiązane z rodzajem popełnionego przestępstwa i pełnioną funkcją publiczną. Przestępstwa te są enumeratywnie wymienione w art. 41 § 1aa k.k. i są to przestępstwa określone

¹⁸ Wyrok SN z 29 września 2021 r., sygn. akt V KK 222/21, Lex nr 3517453.

¹⁹ Zob. M. Bielski, [w:] W. Wróbel, A. Zoll (red.), *Kodeks karny. Część szczegółowa*, t. 2, cz. 1: *Komentarz do art. 117–211a*, 2017, Lex, komentarz do art. 199.

²⁰ M. Kulik, [w:] M. Mozgawa (red.), *Kodeks karny. Komentarz aktualizowany*, 2024, Lex, komentarz do art. 41.

w art. 228 § 1 i 3–6 (sprzedajność pełniącego funkcję publiczną), art. 230 § 1 (płatna protekcja bierna), art. 230a § 1 (płatna protekcja czynna), art. 250a § 1 i 2 (łapownictwo wyborcze), art. 271 § 3 (fałszerstwo intelektualne), art. 296a § 1, 2 i 4 (łapownictwo na stanowisku kierowniczym) oraz w art. 305 § 1 i 2 k.k. (zakłócanie przetargu publicznego). Orzeczenie zakazu w stosunku do osoby pełniącej funkcję publiczną ma przy tym charakter obligatoryjny i następuje w przypadku skazania jej za jedno z wymienionych przestępstw. W stosunku do innej osoby niż pełniąca funkcję publiczną zakaz ten może być orzeczony fakultatywnie za przestępstwa określone w art. 229 § 1 i 3–5, art. 230 § 1, art. 230a § 1, art. 250a § 1 i 2, art. 271 § 3, art. 296a § 1, 2 i 4, art. 305 § 1–4 oraz w art. 306b k.k.

Należy w tym miejscu zwrócić uwagę, że nie każdy może być podmiotem wskazanych przestępstw; część z nich ma charakter indywidualny. Podmiotem przestępstwa z art. 228 k.k. może być tylko osoba pełniąca funkcję publiczną, a z art. 271 k.k. – funkcjonariusz publiczny lub inna osoba uprawniona do wystawienia dokumentu.

Nauczyciel akademicki zajmujący kierownicze stanowisko w uczelni jest funkcjonariuszem publicznym (art. 115 § 13 pkt 6 k.k.), a tym samym osobą pełniącą funkcję publiczną, który to termin jest zakresowo szerszy (art. 115 art. 115 § 19 k.k.). Doktryna prawa karnego wskazuje, że w skład tego grona osób wchodzi osoby zarówno kierujące całą, jak i tylko częścią uczelni. Przyjmuje się, że funkcjonariuszami publicznymi w uczelni państwowej są rektorzy i prorektorzy, jak również dziekani, prodziekani, dyrektorzy instytutów czy kierownicy katedr²¹.

W tym miejscu wypada zauważyć, że z uwagi na niezależną odpowiedzialność w dwóch rygorach, wobec danej osoby może być orzeczony zakaz wykonywania zawodu zarówno przez sąd powszechny (jako środek karny), jak i sąd dyscyplinarny jako kara.

Skutkiem orzeczenia przez sąd karny zakazu wykonywania określonego zawodu jest utrata prawa do wykonywania tego zawodu przez osobę, której dotyczy zakaz. Do utraty wystarczy sam prawomocny wyrok, nie jest potrzebna dodatkowa regulacja ustawowa. Niemniej jednak niektóre ustawy regulujące wykonywanie danego zawodu określają następstwa orzeczenia takiego zakazu. Polegają one na wygaśnięciu lub na rozwiązaniu stosunku pracy.

W odniesieniu do nauczyciela akademickiego umowa o pracę wygasa w razie prawomocnego orzeczenia środka karnego w postaci zakazu zajmowa-

²¹ Zob. R. Tabaszewski, *Status nauczyciela akademickiego jako osoby pełniącej funkcję publiczną. Uwagi na tle ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, „Białostockie Studia Prawnicze” 2020, t. 24, nr 4, s. 182; P. Duksa, M. Tomkiewicz, *Nauczyciel funkcjonariuszem publicznym? Zakres ochrony i odpowiedzialności w polskim prawie karnym*, „Studia Warmińskie” 2011, nr 48, s. 232; R. Krajewski, *Funkcjonariusz publiczny i osoba pełniąca funkcję publiczną jako kategoria prawa karnego istotna z perspektywy funkcjonowania administracji publicznej*, „Studia z Zakresu Prawa, Administracji i Zarządzania UKW” 2012, t. 1, s. 15–16.

nia określonego stanowiska, w przypadku gdy orzeczenie to dotyczy wykonywania obowiązków nauczyciela akademickiego (art. 124 pkt 4 u.p.s.w.n.). Podobnie umowa o pracę mianowanego pracownika naukowego Polskiej Akademii Nauk wygasa z mocy prawa w razie prawomocnego orzeczenia środka karnego w postaci zakazu zajmowania określonego stanowiska, w przypadku gdy orzeczenie to dotyczy wykonywania obowiązków pracownika naukowego²².

Naruszenie orzeczonego przez sąd zakazu wykonywania określonego zawodu stanowi przestępstwo określone w art. 244 k.k.

Utrata prawa do wykonywania zawodu ma skutek orzeczenia dyscyplinarnego

Sam charakter odpowiedzialności dyscyplinarnej nie jest jednolicie oceniany w literaturze (czy ma charakter odpowiedzialności karnej, czy też administracyjnej)²³. Nie budzi jednak wątpliwości fakt, że odpowiedzialność dyscyplinarna jest odpowiedzialnością o charakterze represyjnym. Jest ona szersza niż przewidziana dla obywateli nieobjętych postępowaniem dyscyplinarnym. Nie można zapominać, że deontologia postępowania dyscyplinarnego jest inna niż postępowania karnego. Łączy się przede wszystkim ze specyfiką wykonywania niektórych zawodów oraz zasadami funkcjonowania konkretnych korporacji zawodowych. Ukształtowane w ich ramach reguły deontologiczne ukierunkowane są przede wszystkim na obronę honoru i dobra zawodu. Mogą przez to odwoływać się do etycznych aspektów współlistnienia i działania. Deontologia zawodowa musi być więc ujmowana także z perspektywy imperatywnych rozwiązań praktycznych w zakresie dotyczącym wypełniania obowiązków zawodowych. Stąd też odpowiedzialność dyscyplinarna związana może być z czynami, które nie podlegają odpowiedzialności karnej. Takie zasady odpowiedzialności przewiduje się zwłaszcza w odniesieniu do zawodów o dużym prestiżu społecznym (nauczyciele, lekarze, prawnicy), gdzie należyta troska o ich godność jest ważnym jego elementem²⁴.

Przyjmuje się, że celem odpowiedzialności dyscyplinarnej jest ochrona prestiżu danej grupy zawodowej i zapewnienie należytego poziomu spełniania ich funkcji społecznej²⁵.

²² Art. 102 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 17).

²³ L. Gardocki, *Prawnokarna problematyka sędziowskiej odpowiedzialności dyscyplinarnej*, [w:] J. Giezek (red.), *Przestępstwo – kara – polityka kryminalna. Problemy tworzenia i funkcjonowania prawa. Księga jubileuszowa z okazji 70. rocznicy urodzin profesora Tomasza Kaczmarka*, Warszawa 2006, s. 191.

²⁴ Por. uzasadnienie wyroku TK z 27 lutego 2001 r., sygn. akt K 22/00, OTK 2001, Nr 3, poz. 48.

²⁵ W. Kozielowicz, *Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych i notariuszy*, Warszawa 2016, s. 15.

Nieodpowiedzialne i niefachowe wykonywanie zawodu godzi bowiem w imię całej grupy zawodowej, może bowiem prowadzić do obniżenia zaufania społecznego tak istotnego dla zawodu zaufania publicznego²⁶.

Wykonywanie zawodu zaufania publicznego odbywa się w oparciu o szczególne normy deontyczne sformułowane najczęściej w kodeksie etyki zawodowej. Celem utworzenia takiego kodeksu przez samorząd zawodowy jest zapewnienie jak najlepszego wykonywania zawodu przez członków samorządu zawodowego, a w konsekwencji zaspokajanie potrzeb obywateli²⁷.

Naruszenie określonych zakazów lub niestosowanie się do określonych w tych kodeksach etyki nakazów rodzi odpowiedzialność dyscyplinarną, która może wiązać się z pozbawieniem prawa do wykonywania zawodu. Na tle tak represyjnej kary rodzi się problem braku dookreślenia deliktów dyscyplinarnych oraz przypisania kar do poszczególnych deliktów.

Powyższe było przedmiotem analizy Trybunału Konstytucyjnego, który wskazał, że w przypadku deliktu dyscyplinarnego natura czynów nagannych jest inna niż czynów będących przedmiotem postępowania karnego, chociaż granice między nimi mogą być w niektórych wypadkach nieostre. Należy uwzględnić specyfikę czynów podlegających odpowiedzialności dyscyplinarnej. Czyny, które ją powodują mają różnorodny charakter, od naruszeń dyscypliny pracowniczej, aż do zachowań wypełniających znamiona przestępstw. Dopiero w tym ostatnim wypadku możliwa jest odpowiedzialność karna. Gdy chodzi o delikty dyscyplinarne (w odróżnieniu od przestępstw określonych w k.k.), nie jest możliwa precyzyjna typizacja czynów zabronionych. Są one ustawowo niedookreślone z uwagi na obiektywną niemożność stworzenia katalogu zachowań zagrażających należytemu wykonywaniu obowiązków służbowych czy zachowaniu godności zawodu. Nie jest zatem możliwe proste porównywanie postępowań karnych i dyscyplinarnych w aspekcie unormowań o charakterze gwarancyjnym. Odpowiedzialność dyscyplinarna związana jest z postępowaniem sprzecznym z zasadami deontologii zawodowej, powagą i godnością wykonywanego zawodu, z czynami godzącymi w prestiż zawodu albo uchybiającymi obowiązkom danego zawodu. Delikt dyscyplinarny oceniany musi być nie tylko w płaszczyźnie normatywnej, ale także zawodowej, etycznej itd.²⁸ Pogląd ten spotyka się z aprobatą wśród przedstawicieli doktryny²⁹.

Postępowanie dyscyplinarne wobec nauczycieli akademickich regulują przepisy art. 275–306 u.p.s.w.n. oraz rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 8 czerwca 2022 r. w sprawie szczegółowego trybu prowadzenia

²⁶ G. Wrona, M. Reshef, *Orzekanie o pozbawieniu prawa wykonywania zawodu przez sądy lekarskie. Część I*, „Medyczna Wokanda” 2016, nr 8, s. 113–114.

²⁷ P. Tuleja, [w:] P. Czarny, M. Florczak-Wątor, B. Naleziński, P. Radziejewicz, P. Tuleja, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, 2023, Lex, komentarz do art. 17.

²⁸ Wyrok TK z 27 lutego 2001 r., sygn. akt K 22/00, OTK 2001, Nr 3, poz. 48.

²⁹ M. Kulik, *Kary dyscyplinarne w ustawie o radcach prawnych. Próba analizy systemowej*, „Studia Iuridica” 2022, nr 93, s. 164.

mediacji, postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego w sprawach odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli akademickich, a także sposobu wykonywania kar dyscyplinarnych i ich zatarcia³⁰. W sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego³¹, z wyłączeniem art. 82.

Jak wynika z treści art. 275 ust. 1 u.p.s.w.n., nauczyciel akademicki podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej za przewinienie dyscyplinarne stanowiące czyn uchybiający obowiązkom nauczyciela akademickiego lub godności zawodu nauczyciela akademickiego. Odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczyciel akademicki podlega zatem w razie wystąpienia choćby jednej z przesłanek wskazanych w przepisie³².

Pierwszą przesłanką jest uchybienie obowiązkom nauczyciela akademickiego i zdecydowanie łatwiej ją zdefiniować niż drugą. Podstawowe obowiązki nauczyciela akademickiego, w zależności od grupy, określone zostały w ustawie (art. 115 u.p.s.w.n.). Pracownicy zatrudnieni w grupie dydaktycznej są zobowiązani do kształcenia i wychowywania studentów lub uczestniczenia w kształceniu doktorantów. Do pracowników dydaktycznych należy kształcenie i wychowywanie studentów lub uczestniczenie w kształceniu doktorantów. W przypadku nauczycieli akademickich będących pracownikami badawczymi należy prowadzenie działalności naukowej lub uczestniczenie w kształceniu doktorantów, natomiast pracownicy zatrudnieni w grupie badawczo-dydaktycznej zobowiązani są do prowadzenia działalności naukowej, kształcenia i wychowywania studentów lub uczestniczenia w kształceniu doktorantów. Wszyscy nauczyciele akademicy zobowiązani są również do uczestniczenia w pracach organizacyjnych na rzecz uczelni oraz stałego podnoszenia kompetencji zawodowych.

Określony ustawowo zakres podstawowych obowiązków nauczycieli akademickich ma istotne znaczenie z punktu widzenia stwierdzenia, czy doszło do naruszeń podlegających odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Zdecydowanie bardziej problematyczna jest druga z przesłanek odpowiedzialności dyscyplinarnej, którą jest uchybienie godności zawodu nauczyciela akademickiego. Termin „godność” nie został zdefiniowany przez ustawodawcę i w związku z tym mogą pojawiać się problemy, jak rozumieć to ocenne pojęcie. Należy podzielić wyrażony w doktrynie pogląd, że uchybienie godności zawodu oznacza zachowania mogące przynieść ujmę wykonywanemu zawodowi. Łączy się zazwyczaj z przestrzeganiem określonych zasad moralnych i etycznych obowiązujących nauczyciela akademickiego³³.

³⁰ Dz.U. z 2022 r., poz.1236.

³¹ T.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 37.

³² Por. J.M. Zieliński, [w:] H. Izdebski, J.M. Zieliński, *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz*, 2023, Lex, komentarz do art. 275.

³³ E. Ura, [w:] K.W. Baran (red.), *Akademickie prawo...*, komentarz do art. 275.

W piśmiennictwie zwrócono uwagę, że w preambule do u.p.s.w.n. wskazano, iż każdy uczony ponosi odpowiedzialność m.in. za wychowanie młodego pokolenia. Uchybienie godności zawodu nauczyciela akademickiego może zatem wychodzić poza sferę stosunku pracy, a więc dotyczyć także zachowań podejmowanych w ramach działalności publicznej, a nawet życia prywatnego. Do czynów takich, jak się wskazuje, można przykładowo zaliczyć: „1) plagiatorstwo, tj. przywłaszczanie cudzych idei, wyników badań lub słów bez poprawnego podania źródła, w tym przywłaszczenie sobie autorstwa albo wprowadzenie w błąd co do autorstwa cudzego utworu, oraz rozpowszechnianie bez podania nazwiska lub pseudonimu twórcy cudzego utworu w wersji oryginalnej albo w postaci opracowania; 2) fałszowanie badań naukowych lub ich wyników (m.in. poprzez fabrykowanie danych, zmienianie lub pomijanie niewygodnych danych), 3) przyjęcie lub żądanie korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy w związku z pełnieniem funkcji lub zajmowaniem stanowiska w uczelni; 4) powołanie się na wpływy w celu uzyskania korzyści majątkowych”³⁴ czy też publikowanie na portalach społecznościach treści wulgarnych i obraźliwych komentarzy (treści publikowane w Internecie są bowiem wypowiedziami publicznymi).

W art. 276 u.p.s.w.n. został określony katalog kar za delikty dyscyplinarne nauczycieli akademickich. Jest to katalog zamknięty, w którym w sposób enumeratywny określono kary, jakie można wymierzyć nauczycielowi akademickiemu. Katalog kar został ułożony przez ustawodawcę w kolejności od najłagodniejszej do najbardziej dolegliwej.

Najbardziej dotkliwą karą przewidzianą w katalogu jest pozbawienie prawa do wykonywania zawodu nauczyciela akademickiego na okres 10 lat. Czas, na jaki kara ta jest orzekana, został określony w sposób sztywny i może być ona wymierzona tylko i wyłącznie w wymiarze 10 lat. Osoba, wobec której została wymierzona takiego rodzaju kara dyscyplinarna, nie ma możliwości zatrudnienia się na stanowisku nauczyciela akademickiego, a jeżeli pracuje na takim stanowisku, to w momencie uprawomocnienia się orzeczenia jej umowa zostaje rozwiązana z mocy prawa³⁵.

Ustawodawca, w zależności od rodzaju kary, rozgraniczył właściwość rzeczową do rozpoznania spraw o delikty dyscyplinarne nauczycieli akademickich. Uczelniana komisja dyscyplinarna jest organem dyscyplinarnym pierwszej instancji wówczas, gdy rzecznik dyscyplinarny wniósł o zastosowanie wobec nauczyciela akademickiego kary nagany lub nagany z obniżeniem wynagrodzenia zasadniczego o 10–25% na okres od miesiąca do 2 lat, przy czym wniosek nie dotyczy nauczyciela akademickiego pełniącego funkcje wymienione

³⁴ P. Wojciechowski, [w:] J. Woźnicki (red.), op. cit., komentarz do art. 275.

³⁵ M. Czuryk, M. Karpiuk, J. Kostrubiec (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym po nowelizacji. Komentarz praktyczny*, Warszawa 2015, s. 202–203.

w art. 277 ust. 3 u.p.s.w.n., tj. nauczycieli akademickich pełniących funkcje rektora, przewodniczącego uczelnianej komisji dyscyplinarnej, przewodniczącego i członka komisji dyscyplinarnej przy Radzie Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz przewodniczącego i członka komisji dyscyplinarnej przy ministrze). Natomiast w razie wnioskowania przez rzecznika dyscyplinarnego kary: a) pozbawienia prawa do wykonywania zadań promotora, recenzenta oraz członka komisji w postępowaniach w sprawie nadania stopnia doktora, stopnia doktora habilitowanego oraz tytułu profesora na okres od roku do 5 lat; b) pozbawienia prawa do pełnienia funkcji kierowniczych w uczelniach na okres od 6 miesięcy do 5 lat; c) wydalenia z pracy w uczelni; d) wydalenia z pracy w uczelni z zakazem wykonywania pracy w uczelniach na okres od 6 miesięcy do 5 lat; e) pozbawienia prawa do wykonywania zawodu nauczyciela akademickiego na okres 10 lat – właściwa jest, jako organ pierwszej instancji, komisja dyscyplinarna przy Radzie Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Komisja ta jest również właściwa w pierwszej instancji w sprawach nauczycieli akademickich pełniących funkcje wymienione w art. 277 ust. 3 u.p.s.w.n. Tylko zatem komisja dyscyplinarna przy Radzie Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego, jako organ pierwszej instancji, uprawniona jest do orzeczenia kary pozbawienia prawa do wykonywania zawodu nauczyciela akademickiego na okres 10 lat.

Wprowadzenie tego rodzaju rozwiązania zasługuje na pozytywną ocenę. Pozwala bowiem na ujednoczenie orzecznictwa i ogranicza sytuacje, w których stosowanie najsurowszych kar będzie zależne od tego, na jakiej uczelni zatrudniony jest nauczyciel akademicki.

Na tle przedstawionych rozważań nie budzi jednak wątpliwości fakt, że odpowiedzialność dyscyplinarna jest odpowiedzialnością o charakterze represyjnym. Najsurowszą karą dyscyplinarną jest pozbawienie prawa do wykonywania zawodu.

Ustawodawca, biorąc pod uwagę represyjny charakter postępowania dyscyplinarnego, uznał, że zasadne jest sięgnięcie do tych instytucji i zasad prawnych zawartych w Kodeksie postępowania karnego, które stwarzają możliwość optymalnego zabezpieczenia praw i wolności obwinionego. Tak też uczyniono w art. 305 u.p.s.w.n.

Dzięki odesłaniu do przepisów Kodeksu postępowania karnego osobom objętym postępowaniem dyscyplinarnym zapewnia się ochronę na takim poziomie jak oskarżonemu. Obowiązują zasady: prawdy materialnej, obiektywizmu, domniemania niewinności i zasada *in dubio pro reo*, swobodnej oceny dowodów, samodzielności jurysdykcyjnej (autonomia orzekania), działania z urzędu i informacji. Podobne rozwiązania przewiduje szereg ustaw regulujących odpowiedzialność dyscyplinarną różnych grup zawodowych. Dla przykładu art. 74¹ z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych stanowi, że w postępowaniu dyscyplinarnym w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się przepisy

ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego, a z przepisów materialnoprawnych te, które są zawarte w rozdziałach I–III k.k.³⁶ Podobną regulację zawiera art. 95n z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze³⁷ i art. 112 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich³⁸.

Nawet w przypadku odesłania do stosowania przepisów z obszaru prawa karnego nie ma jednak jednolitości co do zakresu ich stosowania. W przypadku wskazanych ustaw następuje także odesłanie w określonym zakresie do ogólnych regulacji k.k.

Natomiast art. 305 u.p.s.w.n. w ogóle nie odsyła do stosowania przepisów k.k., co należy uznać za istotne niedopatrzenie.

Jednak należy zauważyć, że – jak wskazuje Sąd Najwyższy – na tle ugruntowanego orzecznictwa dyscyplinarnego nie budzi wątpliwości dopuszczalność, a czasami wręcz konieczność odwoływania się w postępowaniu dyscyplinarnym do instytucji prawnych i rozwiązań przyjętych w powszechnym prawie karnym, takich jak: wina jako podstawa odpowiedzialności i jej rodzaje, formy stadialne i zjawiskowe, zasady wyłączania odpowiedzialności, realny zbieg przewinień dyscyplinarnych³⁹. Trzeba zaliczyć do nich także i te podstawowe kanony, które dotyczą kluczowych aspektów samego czynu stanowiącego przestępstwo, a więc np. formy tego czynu, czasu i form jego popełnienia, zasad oceny z punktu widzenia jego stopnia społecznej szkodliwości. W tej kategorii mieszczą się więc i reguły ujmujące relacje, jakie zachodzą między jednością (wielością) czynów a jednością (wielością) przestępstw. Odpowiednie stosowanie konstrukcji karnego prawa materialnego, które regulują zbieg przepisów ustawy oraz tych, które wielość zachowań pozwalają (nakazują) traktować jako jedno przestępstwo, znajduje zatem uzasadnienie w zakresie odnoszącym się do ustaleń o odpowiedzialności dyscyplinarnej⁴⁰.

W dalszej kolejności warto zauważyć, że instytucja odpowiedzialności dyscyplinarnej w polskim systemie prawnym uregulowana jest w kilkudziesięciu aktach prawnych. Trudno nawet precyzyjnie określić liczbę aktów normatywnych zawierających przepisy przewidujące odpowiedzialność dyscyplinarną.

Konsekwencją przyjęcia takiego rozwiązania jest w szczególności brak jednolitości w zakresie odwołań od orzeczeń. W części ustaw od orzeczeń sądów korporacyjnych II instancji przewidziana jest kasacja do Sądu Najwyższego, co ważne także z powodu niewspółmierności kary. Takie rozwiązanie przewi-

³⁶ Ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 499).

³⁷ T.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1184.

³⁸ T.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1342.

³⁹ Zob. wyrok SN z 27 września 2015 r., sygn. akt SNO 47/15, OSNwSD 2015, Nr 1, poz. 54. Podobnie wyroki Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego: z 17 maja 2016 r., sygn. akt SNO 11/16, Lex nr 2057638; z 18 lipca 2016 r., SNO 30/16, Lex nr 208984725; z 25 października 2016 r., sygn. akt SNO 41/16, Lex nr 2188801 i sygn. akt SNO 42/16, Lex nr 2149216.

⁴⁰ Wyrok SN z 14 lipca 2009 r., sygn. akt SNO 42/09, <http://www.sn.pl/sites/orzecznictwo/Orzeczenia1/SNO%2042-09.pdf> (data dostępu: 10.06.2024).

duje np. art. 95 i 95 ustawy o izbach lekarskich, art. 62² i art. 62³ ustawy o radcach prawnych, art. 91a i 91b ustawy Prawo o adwokaturze.

Na gruncie u.p.s.w.n. art. 295 przewiduje, że od prawomocnego orzeczenia komisji dyscyplinarnej przy ministrze będącej organem drugiej instancji stronom przysługuje odwołanie do Sądu Apelacyjnego w Warszawie – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, przy czym w postępowaniu tym stosuje się przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego⁴¹ dotyczące apelacji. Od orzeczenia sądu apelacyjnego nie służy skarga kasacyjna. To rozwiązanie z punktu widzenia spójności i harmonizacji systemu prawa, a i samego postępowania dyscyplinarnego wobec nauczycieli akademickich, w ogóle nie jest zrozumiałe. Jak wskazano wcześniej, postępowanie dyscyplinarne jest postępowaniem represyjnym i zbliżonym do postępowania karnego. Za przyjęciem tego poglądu przemawia także fakt, że art. 305 ustawy stanowi, iż do postępowań w sprawach odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli akademickich, w zakresie nieuregulowanym w ustawie, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego. Odmiennie zaś przyjęto, że do odwołań do sądu powszechnego stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego. Ta dychotomia dwóch trybów procesowych cywilnego i karnego w ramach jednego postępowania dyscyplinarnego jest nie do zaakceptowania.

Wnioski

Osoby wykonujące zawód nauczyciela akademickiego ponoszą odpowiedzialność karną na zasadach ogólnych i może być orzeczony wobec nich środek karny zakazu wykonywania zawodu nauczyciela akademickiego przez sąd powszechny. Niezależnie od tego ponoszą odpowiedzialność dyscyplinarną nawet wówczas, gdy prawo karne za dany czyn odpowiedzialności nie przewiduje.

Mając na uwadze wagę postępowań dyscyplinarnych i skutki, jakie mogą dotknąć osoby nim objęte, w szczególności pozbawienie ich prawa do wykonywania zawodu nauczyciela akademickiego, wydaje się nieodzowne wprowadzenie zmian w regulacjach dotyczących tego postępowania. Należy postulować, aby w u.p.s.w.n. w sferze dotyczącej odpowiedzialności dyscyplinarnej znalazły się zapisy o odpowiednim stosowaniu regulacji k.k. przez użycie formuły: „W sprawach nieuregulowanych oraz w ustawie do postępowania w przedmiocie odpowiedzialności dyscyplinarnej stosuje się odpowiednio przepisy rozdziałów I–III i art. 53 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny”.

⁴¹ Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1550).

Celowe jest także wprowadzenie w ramach postępowania dyscyplinarnego odpowiedniego stosowania wyłącznie przepisów Kodeksu postępowania karnego. Dychotomia dwóch trybów procesowych cywilnego i karnego w ramach jednego postępowania dyscyplinarnego jest nie do zaakceptowania.

Proponowane zmiany pozwolą na jasne zrozumienie zasad orzekania w sprawach dyscyplinarnych oraz spójność orzecznictwa i chronić będą w sposób należyty prawa osób objętych postępowaniami dyscyplinarnymi. Brak dookreślenia deliktów dyscyplinarnych stwarza i tak pole do arbitralności.

Wykaz literatury

- Baran K.W. (red.), *Akademickie prawo zatrudnienia. Komentarz*, 2020, Lex.
- Czarny P., Florczak-Wątor M., Naleziński B., Radziejewicz P., Tuleja P., *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, 2023, Lex.
- Czuryk M., Karpiuk M., Kostrubiec J. (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym po nowelizacji. Komentarz praktyczny*, Difin, Warszawa 2015.
- Duksa P., Tomkiewicz M., *Nauczyciel funkcjonariuszem publicznym? Zakres ochrony i odpowiedzialności w polskim prawie karnym*, „Studia Warmińskie” 2011, nr 48.
- Gardocki L., *Prawnokarna problematyka sędziowskiej odpowiedzialności dyscyplinarnej*, [w:] J. Giezek (red.), *Przestępstwo – kara – polityka kryminalna. Problemy tworzenia i funkcjonowania prawa. Księga jubileuszowa z okazji 70. rocznicy urodzin profesora Tomasza Kaczmarska*, Wolters Kluwer, Warszawa 2006.
- Garlicki L., Zubik M. (red.), *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, t. 1, 2016, Lex.
- Giezek J. (red.), *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz*, 2021, Lex.
- Kozielewicz W., *Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych i notariuszy*, Wolters Kluwer, Warszawa 2016.
- Krajewski R., *Funkcjonariusz publiczny i osoba pełniąca funkcję publiczną jako kategoria prawa karnego istotna z perspektywy funkcjonowania administracji publicznej*, „Studia z Zakresu Prawa, Administracji i Zarządzania UKW” 2012, t. 1.
- Kulik M., *Kary dyscyplinarne w ustawie o radcach prawnych. Próba analizy systemowej*, „Studia Iuridica” 2022, nr 93.
- Lewandowicz-Machnikowska M., *Wykonywanie zawodu lekarza a wolność pracy w Konstytucji RP i jej wybrane ograniczenia – stan obecny i wnioski de lege ferenda*, „Medyczna Wokanda” 2017, nr 9.
- Liszczycki T., *Wolność pracy*, [w:] K.W. Baran (red.), *System prawa pracy*, t. 1: *Część ogólna*, Wolters Kluwer, Warszawa 2017.
- Mozgawa M. (red.), *Kodeks karny. Komentarz aktualizowany*, 2024, Lex.
- Sanetra W., Wierzbowski M. (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym. Komentarz*, MNiSW, Warszawa 2013.
- Smarż J., *Definiowanie pojęcia „zawód zaufania publicznego”*, „Studia Prawnicze” 2012, nr 3.
- Śledzińska-Simon A., *Wolność pracy*, [w:] M. Jabłoński (red.), *Realizacja i ochrona konstytucyjnych wolności i prawa jednostki w polskim porządku prawnym*, Wyd. UW, Wrocław 2014.

Tabaszewski R., *Status nauczyciela akademickiego jako osoby pełniącej funkcję publiczną. Uwagi na tle ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, „Białostockie Studia Prawnicze” 2020, t. 24, nr 4.

Woźnicki J. (red.), *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz*, 2019, Lex.

Wrona G., Reshef M., *Orzekanie o pozbawieniu prawa wykonywania zawodu przez sądy lekarskie. Część I*, „Medyczna Wokanda” 2016, nr 8.

Wróbel W., Zoll A. (red.), *Kodeks karny. Część szczególna*, t. 2, cz. 1: *Komentarz do art. 117–211a*, 2017, Lex.

Summary

Adjudicating on deprivation of the right to practice the profession of an academic teacher – selected substantive and procedural legal issues

Keywords: disciplinary proceedings, academic teacher, deprivation of the right to practice one's profession, profession of public trust.

The subject scope of disciplinary liability is much broader than criminal liability. The most severe disciplinary penalty for academic teachers is deprivation of the right to practice the profession of an academic teacher for ten years. Additionally, disciplinary liability may be combined with criminal liability for the same act. This article presents the issue of imposing a ban on practising a profession in both rigours of liability. The author analyzes the adopted regulations to answer the question of whether, due to the repressive nature of disciplinary proceedings against academic teachers and the possibility of depriving persons subject to them of the right to practice their profession, the legal regulations in the Law on Higher Education and Science adequately protect the rights of these persons. The research hypothesis was that it is necessary to introduce additional statutory provisions on the appropriate application of the provisions of the Penal Code in disciplinary proceedings against academic teachers. This will ensure a clear understanding of the principles of adjudicating in disciplinary cases and consistency of case law and will adequately protect the rights of persons subject to disciplinary proceedings.

